



Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki

MARKKINAOIKEUDELLE

Asia Vastine julkista hankintaa koskevassa asiassa dnro 369/2024, joka koskee koululais- ja asiointikuljetusten hankintaa vuosille 2024-2027 ja kunnanhallituksen poissulkemis- päätöstä 24.6.2024 § 140

Valittaja

Valittajan asiamies ja prosessiosoite

Asianajaja, Tero Matsinen
Asianajotoimisto Tero Matsinen Ky
Kauppakatu 16 A 13
Puh: 040 5047416
Sähköposti: tero.matsinen@e-laki.fi

Hankintayksikkö

Uuraisten Kunta

Hankintayksikön asiamies ja prosessiosoite

Varatuomari Jan Ljungman
KPMG Oy Ab
Töölönlahdenkatu 3 A Helsinki
PL 1037
Puh: 020 760 3220
Sähköposti: jan.ljungman@kpmg.fi

Liikesalaisuudet

Vastine ei sisällä salassa pidettäviä liike- tai ammattisalaisuuksia.

1.	Vastine markkinaoikeudelle.....	2
2.	Vaatimukset.....	2
3.	Perustelut.....	2
3.1.	Hankintamenettely ja tarjouspyynnön sisältö.....	2
3.2.	Tarjosten käsittely, hankintapäätös ja oikaisupäätös.....	3
3.3.	Valittajan vaatimuksista.....	4
3.4.	Hankintayksikön vastaus valituksessa esitettyihin väitteisiin.....	4
3.4.1.	Tarjouspyynnön liitteenä on asetettu tarjousasiakirjoille muotoa koskevia vaatimuksia lain edellyttämällä 4	
3.4.2.	Tarjouspyynnössä ja tarjouspyynnön liitteissä ei ole edellytetty, että tarjoajilla tulisi olla tarpeelliset re- sursit käytössään tarjouksentekohetkellä.....	5
3.4.3.	Hankintayksikön on tarkistettava tarjouspyynnön mukaisuus ennen tarjoajan valintaa.....	6
4.	Tarjouksen olennaiseen muuttamiseen johtaneen menettelyvirheen korjaaminen.....	6
4.1.	Oikaisun kohteena ollut menettely.....	6
4.2.	Tarjouksen muuttamisen lainvastaisuus.....	7
6.	Oikeudenkäyntikuluvaatimuksesta.....	9
7.	Yhteenveto.....	9

1. Vastine markkinaoikeudelle

Hankintayksikkö toimittaa vastinepyynnössä mainitut asiakirjat markkinaoikeudelle tämän vastineen liitteenä.

Hankintayksikkö ilmoittaa markkinaoikeuden pyynnöstä, että se antaa suostumuksen markkinaoikeuden päätöksen todisteelliseen sähköiseen tiedoksiintoon.

Hankintayksikkö ei ole tehnyt hankintaa koskevaa hankintasopimusta.

Valittaja on tehnyt hankintapäätöksestä myös hankinta-oikaisuvaatimuksen. Hankintayksikkö toimittaa hankinta-oikaisuvaatimusta koskevan päätöksen erikseen tiedoksi markkinaoikeudelle.

2. Vaatimukset

Hankintayksikkö pyytää kunnioittavasti, että markkinaoikeus:

1. hylkää valittajan asiassa esittämät vaatimukset kokonaisuudessaan; ja
2. velvoittaa valittajan korvaamaan hankintayksikölle asian käsittelystä markkinaoikeudessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut arvonlisäverollisina myöhemmin esitettävän erittelyn mukaisesti korkolain (633/1982) 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkoineen siitä lukien, kun kuukausi on kulunut päivästä, jona markkinaoikeuden päätös on ollut asianosaisten saatavissa.

3. Perustelut

3.1. Hankintamenettely, tarjouspyynnön sisältö ja oikaisun kohteena ollut hankintapäätös

Hankinnan kohteena on ollut Uuraisten kunnan (jäljempänä ”Hankintayksikkö”) koululais- ja asiointikuljetusten järjestäminen. Tarjouskilpailun hankintamenettelynä on

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jäljempänä ”hankintalaki”) 32 §:n mukainen avoin menettely. Kyse on EU-kynnysarvon ylittävästä palveluhankinnasta. Hankinta sisältää kaksikymmentäkaksi (22) osa-alueita. Tarjouskilpailua koskeva hankintailmoitus lähetettiin julkaistavaksi Hilma-ilmoituskanavaan ja Tenders’ Electronic Daily (TED) -ilmoituskanavaan 12.3.2024.

Tarjouspyyntö ja muut hankinta-asiakirjat ovat olleet saatavilla ilman rajoituksia sähköisessä muodossa Tarjouspalvelu-toimittajaportalissa tarjouspyynnön julkaisemisesta lähtien. Tarjousten jättämislle annettu määräaika päättyi 24.4.2024 klo 15:00.

Tarjouspyynnön mukaan tarjousten vertailuperusteena käytetään edullisinta hintaa. Hintavertailussa vertailuperusteena oli edullisin kilometrihintaa. Hankintayksikkö teki hankintapäätöksen 6.5.2024 (Kunnanhallituksen päätös § 89), joka annettiin tarjoajille tiedoksi 7.5.2024.

3.2. Hankintapäätöksen oikaiseminen

Uuraisten Liikenne Ky teki 17.5.2024 hankintaoikaisuvaatimuksen koskien hankinnan osa-alueita 2, 12, 14 ja 21. Hankintayksikkö korjasi 6.5.2024 tehtyä hankintapäätöstä 24.6.2024 tehdyllä oikaisupäätöksellä (Kunnanhallituksen päätös § 141). Oikaisupäätös kohdistui hankinnan osa-alueisiin 2, 12, 14 ja 21. Oikaistussa hankintapäätöksessä Uuraisten Liikenne Ky valittiin sopimustoimittajaksi osa-alueisiin 2, 12, 14 ja 21. Osa-alueiden sopimustoimittajaksi oli oikaisun kohteena olevassa hankintapäätöksessä valittu O&P Liikenne Oy, jota kuultiin ennen oikaisupäätöksen tekemistä.

Hankinnan osa-alueiden 2, 12, 14 osalta tarjoajan valintaa koskeva päätöksen korjaaminen perustui Hankintayksikön 24.6.2024 antamaan tarjouksen poissulkemista koskevaan päätökseen (Kunnanhallituksen päätös § 140), jolla Hankintayksikkö korjasi hankintamenettelyssä tekemänsä virheen, joka koski hankintalain (laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista, 2016/1397) 79 §:ssä hankintayksikölle säädettyä velvollisuutta tarjousten tarkistamisesta. Hankintayksikkö sulki O&P Liikenne Oy:n tarjouksen pois hankintamenettelystä koskien hankinnan osa-alueita 1, 2, 3, 11, 12 ja 14. Hankinnan osa-alueen 21 osalta tarjoajan valintaa koskeva päätöksen korjaaminen perustui siihen, että O&P Liikenne Oy ei ollut jättänyt kyseiseen osa-alueeseen

tarjousta tarjouspyynnön jättämiselle varattuun määräaikaan mennessä ja tullut virheellisesti valituksi sopimustoimittajaksi kyseiseen osa-alueeseen.

O&P Liikenne Oy on 3.7.2024 tehnyt valituksen markkinaoikeudelle sekä oikaisuvaatimuksen Uraisten kunnan kunnanhallitukselle koskien tarjouksen poissulkemista koskevaa päätöstä (Kunnanhallituksen päätös § 140).

3.3. Hankintayksikön vastaus valituksessa esitettyihin väitteisiin

3.3.1. Tarjouspyynnön liitteenä on asetettu tarjousasiakirjoille muotoa koskevia vaatimuksia lain edellyttämällä

Valittaja on valituksessaan tuonut ilmi, että auton mallia, merkkiä ja käyttöönottovuotta ei ole edellytetty tarjouspyynnössä, vaan kyseiset tiedot on pyydetty ilmoittamaan tarjouslomakkeella. Valittajan esittämän tulkinnan mukaan kyseinen vaatimus olisi tullut esittää tarjouslomakkeen sijasta tarjouspyynnöllä. Lisäksi valittaja on kyseisiin tietoihin viitaten esittänyt, että ”Tarjouslomakkeessa kysytyillä tiedoilla ei ole merkitystä, jollei niitä ole asetettu tarjouksen ehdoksi tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa.”

Hankintayksikkö toteaa aluksi, että hankintalain 68 § 1. momentissa listatut tarjouspyynnön sisältöä säädettyt vähimmäisvaatimukset koskevat kyseisen lainkohdan sanamuodon mukaisesti tarjouspyynnön ja hankintailmoituksen lisäksi näiden liitteitä.

Lainkohdan esitöiden (HE 108/2016, 68 §:n yksityiskohtaiset perustelut) perusteella lainkohdassa on käytetty hankintadirektiivistä poikkeavaa systematiikkaa ja termistöä hankintayksikön laatimista asiakirjoista. Lainkohdassa määritelty tarjouspyynnön käsite tarkoittaa avoimessa menettelyssä hankintailmoituksella julkaistavia hankinta-asiakirjoja sekä hankintailmoitusta, joka sisältää pyynnön lähettää tarjous, nämä muodostavat yhdessä voimassa olevan hankintalain 41 §:ssä tarkoitettua tarjouspyyntöä vastaavan kokonaisuuden.¹

¹ HE 108/2016 vp. s. 164-165

Valituksen kohteena oleva hankinta kilpailutettu avoimella menettelyllä. Hankintalain sanamuodon ja esitöiden perusteella tarjouspyynnön sisällölliset vähimmäisvaatimukset kohdistuvat tarjouspyynnön ohella sen liitteenä oleviin hankinta-asiakirjoihin. Hankintayksikkö on asettanut tarjouspyynnössä kaikki vaatimukset, joita hankintalain tarjouspyynnön vähimmäissisältöä koskeva 68 § edellyttää hankintailmoitukselta, tarjouspyynnöltä tai niiden liitteiltä. Sen sijaan merkitystä ei ole sillä, onko vaatimukset kirjattu tarjouspyyntöön vai tarjouspyynnön liitteisiin. Hankintamenettelyissä on tavanomaista, että tarjousta koskevia vähimmäisvaatimuksia kirjataan tarjouspyynnön liitteisiin.

Hankintalain 68 §:n 1 momentin 1) -kohdan mukaan tarjouspyynnössä, hankintailmoituksessa, ehdokkaille osoitetussa kutsussa tai niiden liitteissä on oltava tarjousasiakirjojen esittämistä ja muotoa koskevat muut vaatimukset. Hankintayksikkö on tarjouspyynnön liitteenä olleella tarjouslomakkeella määritellyt tarjousasiakirjojen esittämistä ja muotoa koskevat muut vaatimukset. Täytetty tarjouslomake on ollut hankintamenettelyssä ainoa tapa jättää tarjous ja tullut Valittajaa sitovaksi tarjousasiakirjaksi tämän jätettyä tarjouksen.

3.3.2. Tarjouspyynnössä ja tarjouspyynnön liitteissä ei ole edellytetty, että tarjoajilla tulisi olla tarpeelliset resurssit käytössään tarjouksentekohetkellä

Valittaja on perustellut valitustaan sillä, että kalusto ei ole tarjouspyynnön valintakriteeri.

Tarjouspyynnössä tai sen liitteissä ei ole edellytetty, että tarjoajilla olisi käytössään vaadittavat resurssit tarjouksentekohetkellä. Tarjouspyynnön liitteellä olleella tarjouslomakkeella on vaadittu, että jokaisen tarjotun auton osalta on tullut ilmoittaa tietoa merkistä, mallista, käyttöönottovuodesta ja EURO-päästöluokasta sekä reitit, joille ilmoitettua kalustoa vaaditaan riippumatta siitä, onko tarjottu kalusto tarjoajan käytössä tarjouksentekohetkellä. Reittien 1, 2, 3, 11, 12 ja 14 osalta O&P Liikenne Oy on ilmoittanut tarjottavaksi kalustoksi ”Uusi hankittava ajoneuvo, Euro 3”.

3.3.3. Hankintayksikön on tarkistettava tarjouspyynnön mukaisuus ennen tarjoajan valintaa

Valittaja on valituksensa perusteluissa esittänyt, että hankintamenettelyssä valintaperusteena on ollut edullisin hinta, eikä kalusto ei ole päätöksenteon valintakriteeri. Valittaja on lisäksi esittänyt perusteluissaan, että auton merkin, mallin ja käyttöönottovuoden ilmoittaminen ei ole voinut olla riittävä peruste sulkea tarjoaja pois tarjousmenettelystä.

Tarjousten valintaperusteeksi on ilmoitettu tarjouspyynnön liitteellä 1 ”oppilaskuljetukset” edullisin hinta. Hankintayksikön on kuitenkin hankintalain 79 §:n 1. momentin 1) -kohdan nojalla ennen tarjousten valintaa tarkistettava, että tarjous on hankintailmoituksessa ja hankinta-asiakirjoissa asetettujen vaatimusten, ehtojen ja perusteiden mukainen.

Hankintalain 74 §:n mukaan tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan olevan tarjouspyynnössä ja muissa hankinta-asiakirjoissa esitettyjen vaatimusten mukainen. Hankintayksikön on suljettava tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset tarjouskilpailusta.

Tarjouslomakkeen ohjeiden mukaan vaaditut tiedot on tullut ilmoittaa jokaisesta tarjotusta autosta erikseen. Tarjoajien on vaadittu selkeästi ilmoittavan tarjouspyynnössä tieto auton merkistä, mallista, käyttöönottovuodesta ja tarjous on ollut tältä osin puutteellinen. Hankintayksikön tulee voida tarkistaa ennen tarjoajien valintaa, että esitetyt tarjoukset ovat tarjouspyynnön vaatimusten mukaisia tarjouspyynnöllä vaadittujen tietojen perusteella. Valittaja ei ole ilmoittanut vaadittuja tietoja auton merkistä, mallista ja käyttövuodesta, joiden perusteella Hankintayksikkö voi varmistaa ennen tarjoajan valintaa, että tarjottu ajoneuvo täyttää tarjouspyynnön vaatimukset.

Tarjoajat ovat sitoutuneet tarjouspyynnöllä esittämään rekisteröintitodistusten tekniset osat tai vastaavat tiedot ajoneuvoista euro- ja päästöluokitusmerkintöjen tarkastamista varten ennen sopimuksen tekemistä. Tämä ei kuitenkaan korjaa puutetta sen osalta, että Valittaja ei ole ilmoittanut reittien 1, 2, 3, 11, 12 ja 14 ajoneuvoa tarjouslomakkeella vaaditulla tavalla. Näin ollen Hankintayksiköllä on ollut velvollisuus sulkea Valittajan tarjous tarjouskilpailusta.

4. Tarjouksen olennaiseen muuttamiseen johtaneen menettelyvirheen korjaaminen

4.1. Oikaisun kohteena ollut menettely

Tarjouspyynnön liitteellä 3 ”oppilaskuljetusten reitit” on jaettu reitit aamukuljetuksiin ja iltapäiväkuljetuksiin. Valittaja on tarjouksessaan sitoutunut järjestämään reitit 1, 2, 3, 11, 12 ja 14 yhdellä ajoneuvolla. Edellä mainittujen reittien kuljetusaikataulut ovat monelta osaa päällekkäisiä. Esimerkiksi reitit 1, 2 ja 3 ovat aamukuljetuksia ja reiteille kuuluvien koulujen alkamisajankohdat ovat päällekkäin. Samoin iltapäiväkuljetuksena toteuttavien reittien 11 ja 12 osalta koulujen päättymisajankohdat ovat kello 13:15 ja 13:30. Lisäksi reittien arvioidut oppilasmäärät vastaavat ajoneuvon täyttä tai lähes täyttä oppilaspaikkamäärää. Mainittujen syiden takia reittejä on tosiasiallisesti mahdotonta toteuttaa yhdellä ajoneuvolla.

Valittaja valittiin Hankintayksikön 6.5.2024 antamalla hankintapäätöksellä (kunnanhallitus § 89) kunnanjohtajan muutetusta esityksestä sopimustoimittajaksi valituksen kohteena oleville reiteille 2, 12 ja 14. Hankintapäätöstä perusteltiin sillä, että O&P Liikenne Oy on ilmoittanut luopuvansa tarjouksestaan reittien 1, 3 ja 11 osalta, joilla valituksi sopimustoimittajaksi tuli seuraavaksi edullisimman tarjouksen tehnyt Uurais-ten Liikenne Ky.

4.2. Tarjouksen muuttamisen lainvastaisuus

Hankintalain 74 §:n 1. momentin mukaan tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan olevan tarjouspyynnössä ja muissa hankinta-asiakirjoissa esitettyjen vaatimusten mukainen. Hankintayksikön on suljettava tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset tarjouskilpailusta.

Reittejä 1, 2, 3, 11, 12 ja 14 on ollut tosiasiallisesti mahdotonta toteuttaa yhdellä ajoneuvolla ja Valittajan tarjous koskien näitä reittejä olisi tullut sulkea tarjouspyyntöä vastaamattomana pois hankintamenettelystä.

Hankintalain 74 §:n 2 momentin perusteella hankintayksiköllä on mahdollisuus pyytää tarjoajia toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään tietoja tai asiakirjoja hankintayksikön asettamassa määräajassa. Edellytyksenä on, että menettelyssä noudatetaan 3 §:ssä säädettyjä periaatteita. Lainkohdan esitöiden (HE 108/2016, 74 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan lähtökohtana on tarjousten lopullisuus ja tarjoustensaaminen ja täydentäminen olisi mahdollista, jos kyseessä on epäolennainen puute, ristiriita taikka virhe. Hankintamenettelyn asiakirjojen täsmentämisessä ja täydentämisessä tulisi noudattaa ehdokkaiden ja tarjoajien yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, jonka mukaisesti täsmentämis- ja täydentämismahdollisuus tulisi antaa samalla tavalla kaikille samassa asemassa oleville ehdokkaille tai tarjoajille.²

Tarjouspyynnössä on kirjattuna, että tarjouskilpailusta suljetaan aluksi ne tarjoajat, joiden ei tekniset, taloudelliset tai muut seikat huomioon ottaen voida arvioida selviytyvän tarjouspyynnön velvoitteista.

Riittämätön kalusto tarjottujen reittien osalta on selkeä ja olennainen puute, jota ei voi korjata tarjousta täydentämällä ilman, että korjaus johtaisi tarjouksen kiellettyyn muuttamiseen tarjoustensaamisen määräajan jälkeen. Valittaja on tarjouspyyntöhetkellä sitoutunut toteuttamaan kuuden eri reitin kuljetukset yhdellä ajoneuvolla. Valittajalle sallittiin alun perin kolmesta reitistä luopuminen. Valittajalle on tällä tavoin sallittu tarjoustensaamisen määräajan jälkeen muuttaa tarjoustaan siten, että tämä voi tarjouslomakkeella ilmoittamallaan kalustolla suoriutua hankintasopimuksen velvoitteista. Tarjouksen jälkikäteisellä rajaamisella Valittajalla on ollut mahdollisuus muuttaa tarjoustaan siten, että alkuperäinen tarjouspyynnön vastainen tarjous on voitu saattaa tarjouspyynnön mukaiseksi.

Tarjouksen jälkikäteinen muutos on ollut olennainen ja sillä vaikuttaa hankintalain 3 §:n mukaiseen tarjoajien tasapuoliseen ja syrjimättömään kohteluun, koska muutos on parantanut Valittajan tarjousta ja tämä on voinut rajata tarjoustaan ja valita sopivaksi katsomansa reitit alkuperäisellä tarjouksella ilmoitetuista reiteistä ilman, että muilla samoille reiteille tarjouksen tehneillä tarjoajilla olisi ollut vastaavaa mahdollisuutta. Hankintailmoituksella, tarjouspyynnöllä tai tarjouspyynnön liitteissä ei ole esitetty

² HE 108/2016 vp. s. 173–174

mahdollisuutta neuvotella tarjouksen sisällöstä tarjousten jättämisen määräajan jälkeen.

Hankintamenettely on toteutettu avoimella menettelyllä ja tarjoajien on tullut voida luottaa siihen, että tarjousten jättämisen määräaikaan mennessä jätetyt tarjoukset ovat lopullisia ja tarjoajien valinta tehdään perusteilla, jotka on ilmoitettu hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä liitteineen.

Edellä mainittujen seikkojen takia O&p Liikenne Oy:n tarjous koskien reittejä 1, 2, 3, 11, 12 ja 14 on tullut sulkea pois hankintamenettelystä.

5. Oikeudenkäyntikuluvaatimuksesta

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 95 §:n mukaan asianosaisen on korvattava toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi jos asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen olisi kohtuutonta, että tämä joutuisi pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Säännöksen 2 momentin mukaan on harkittaessa julkisen asianosaisen korvausvelvollisuutta huomioitava erityisesti, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä.

Asian käsittely ei käsillä olevassa tapauksessa ole johtunut hankintayksikön virheestä ja valittajan velvoittamista pitämään omat oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan ei ole pidettävä kohtuuttomana. Valittaja tulee myös velvoittaa korvaamaan hankintayksikön oikeudenkäyntikulut asiassa.

Hankintayksikkö toimittaa oikeudenkäyntikuluista erillisen laskelman markkinaoikeudelle. Hankintayksikkö voi vähentää arvonlisäveroa, joten kuluja vaaditaan ilman arvonlisäveroa.

6. Yhteenveto

Hankintayksikkö pyytää edellä mainittuihin perusteluihin viitaten, että markkinaoikeus hylkää valituksen perusteettomana.

Uuraisten kunta

Laati

Helsingissä pp.kk.2024

Jan Ljungman

Varatuomari

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja

LIITTEET

1. Hankintailmoitus.pdf
2. Tarjouspyyntö liitteineen
3. Määräaikaan mennessä jätetyt tarjoukset ja O&P Liikenne Oy:n vastaukset selvityspyyntöihin
4. Kunnanhallituksen päätös 140 § sekä aiempi päätöshistoria
5. Kunnanhallituksen päätös 141 § sekä aiempi päätöshistoria
6. [Täydennetään: Hankintaoikaisuun annettu päätös]

-